

Jaarverslag Faunabeheereenheid Zuid-Holland 2021

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
2022
Den Haag

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2021 van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE). De FBE is verantwoordelijk voor het vormgeven en coördineren van de uitvoering van jacht, duurzaam beheer en schadebestrijding in Zuid-Holland. De taken en bevoegdheden van de FBE zijn vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb).

In 2021 bestond het bestuur van de FBE uit een onafhankelijke voorzitter, vertegenwoordigers van organisaties van grondeigenaren en -gebruikers alsmede een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland. Ondanks de verschillende opvattingen die binnen de organisaties van de FBE leven, hebben de bestuursleden in goede harmonie samengewerkt.

De regionale wildebeheereenheden (WBE's) - verenigingen van jachthouders met een jachtake en anderen - zien toe op de uitvoering van de faunabeheerplannen in hun werkgebied. De FBE heeft de 15 Zuid-Hollandse WBE's ondersteund bij deze taken en heeft nauw met ze samengewerkt. De FBE heeft de verantwoordelijkheid voor het faunabeheer in Zuid-Holland in het landelijk en stedelijk gebied. De FBE ondersteunt dus ook veel particulieren en (overheids-)organisaties en vraagt voor hen de benodigde ontheffingen aan. Het registratiesysteem Dora is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering verloopt nu uitsluitend via Dora.

Het jaar 2021 stond nog steeds in het teken van Covid 19 en alle daardoor opgelegde maatregelen. De medewerkers van het bureau hebben thuis gewerkt, veruit het merendeel van alle overleggen en bestuursvergaderingen vonden digitaal plaats. In tegenstelling tot 2020 hebben alle tellingen wel weer volgens telprotocol kunnen plaatsvinden. Doordat vele Nederlanders er in de natuur op uit trokken, vond er veel verstoring plaats. Dit maakte de uitvoering van beheer en schadebestrijding er niet gemakkelijker op.

Er is in de provincie Zuid-Holland nog geen vastgesteld individueel soortenbeleid, in 2021 heeft wel beleidsvorming plaatsgevonden en is het "Richtinggevend kader Soortenbeleid als onderdeel van het Omgevingsbeleid" door de Statencommissie behandeld. Naar verwachting zal dit beleid in 2022 worden vastgesteld en juridische geïmplementeerd. Tot die tijd zijn er geen kaders voor het opstellen van de faunabeheerplannen.

Tegen verleende ontheffingen en in sommige gevallen ook tegen goedgekeurde faunabeheerplannen kan beroep worden aangetekend. Er waren in totaal zes zaken, waarvan drie als gevolg van nog lopende procedures en drie nieuwe zaken. In de meeste zaken zijn de wachttijden bij de planning van zitting de oorzaak van de lange doorlooptijden. Bij twee zaken was er sprake van een toewijzing van een voorlopige voorziening.

Daarnaast merkt de FBE dat de faunabeheerplannen en ontheffingen steeds vaker onderwerp worden van discussie, ook in de media, waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. Een knelpunt in de uitvoering in 2021 was de uitvoering van de opdracht damherten in de Hoeksche Waard. Problemen bij het ganzenbeheer betreffen de steeds grotere aantallen in stedelijk gebied en het ondanks nemen van vele maatregelen (licht) blijven toenemen van de populatie grauwe en Canadese ganzen. Het is het wel gelukt om de populaties van de andere ganzensoorten te stabiliseren of zelfs te laten afnemen.

VOORWOORD	2
1. FAUNABEHEEREENHEID ZUID-HOLLAND	4
INLEIDING	4
BESTUUR	5
BUREAU	5
WILDBEHEEREENHEDEN	5
REGISTRATIESYSTEEM (DORA)	7
DAGELIJKE WERKZAAMHEDEN	7
FAUNABEHEERPLANNEN	7
RECHTSZAKEN	7
REGIOGROEPEN EN GANZENBEHEER	7
FAUNATELLINGEN	8
LANDELIJKE OVERLEG UNIFORMERING RAPPORTAGES EN TELLINGEN	8
AFSTEMMING BINNEN DE PROVINCIE	8
OVERLEG MET ANDERE FAUNABEHEEREENHEDEN	8
VERBETERINGEN KAARTENMODULE IN DORA	8
2. KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN	8
PROVINCIAAL BELEID	8
TEGEMOETKOMING IN DE FAUNASCHADE	9
DRAAGVLAK VOOR HET FAUNABEHEER	9
VERSTORING UITVOERING DOOR ACTIEGROEPEN	9
BELEID BEVERS	9
BELEID DAMHERTEN	10
BELEID MEEUWEN IN STEDELIJK GEBIED	10
BELEID EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	11
CONVENANT Vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport	11
3. RAPPORTAGE JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING PER DIERSOORT	11
INLEIDING	11
ROTTERDAM THE HAGUE AIRPORT	11
DAMHERT	12
REE	13
KONIJN	14
HAAS EN FAZANT	17
HOUTDUIF	18
WILDE EEND	20
GANZEN	21
KNOBBELZWAAN	26
SMIENT	27
KRAAIACHTIGEN	28
MEEUWEN IN HAVENGEBIEDEN	30
VOS	32
EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	33
BEVER	34
RATTEN	35
STEENMARTER	36
LITERATUUR	37

1. Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Inleiding

Op 7 februari 2003 is, op verzoek van de provincie Zuid-Holland, de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. De voorganger van de Wet natuurbescherming (Wnb) de Flora- en faunawet (Ffw)¹, introduceerde de faunabeheereenheid als het orgaan dat verantwoordelijk is voor het vormgeven en uitvoeren van een groot deel van het faunabeheer in een provincie. In de Memorie van toelichting op het Besluit Faunabeheer (een algemene maatregel van bestuur van de Ffw) staat: "Door hun coördinerende rol waarborgen faunabeheereenheden een planmatige aanpak van dat beheer (kamerstukken II 1995/96, 23 147, nr. 7, blz. 27). Deze is belangrijk; met een dergelijke planmatige aanpak is het mogelijk de bestrijding van schade die wordt aangericht door beschermde inheemse dieren, zodanig te regelen dat de stand van de betrokken diersoorten niet in gevaar komt. Ook in geval van schadebestrijding blijft het belangrijkste uitgangspunt van de wet, de bescherming van diersoorten, overeind. Een planmatige aanpak biedt een betere waarborg voor de instandhouding van de populaties van de desbetreffende diersoorten dan wanneer elke grondgebruiker of jachthouder afzonderlijk, ieder voor zijn eigen gebied, het beheer voert."

In art. 3.12 lid 2 Wnb is (samengevat) bepaald dat de rechtsvorm van een faunabeheereenheid een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid of stichting is en is bepaald dat een faunabeheereenheid bestaat uit de jachthouders uit het werkgebied van de faunabeheereenheid en uit (regionale) maatschappelijke organisaties die een duurzaam beheer van in het wild levende dieren voorstaan. Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond. Of de eigenaar, of de pachter of de huurder van het jachtrecht, is jachthouder. Een faunabeheereenheid is dus een "grondgebonden" organisatie waarin grondeigenaren en -gebruikers samenwerken en waarin ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. Onder de Flora- en faunawet bestond een faunabeheereenheid alleen uit jachthouders, de Wnb voegde de maatschappelijke organisaties toe.

De grondeigenaren en -gebruikers (jachthouders) hebben een rechtstreeks belang bij de uitvoering van het faunabeheer. Zij zullen eigen schade willen voorkomen en daarnaast zijn ze ook verplicht schade bij derden te voorkomen. Het faunabeheer wordt ook uitgevoerd ter bescherming van publieke belangen. De FBE moet functioneren binnen de wettelijke regeling en binnen het beleid van de provincie. De provincie is op haar beurt afhankelijk van de FBE en het goede functioneren van de FBE. De FBE "ontzorgt" de provincie door planmatige uitvoering en coördinatie van de uitvoering (geen vele individuele ontheffingen), het streven naar consensus bij de partijen, de contacten met het veld, de kennis die bij de FBE aanwezig is en voorlichting aan en ondersteuning van partijen.

GS hebben in de Beleidsregel vastgelegd dat faunabeheer ook daadwerkelijk in bijna alle gevallen plaatsvindt via de FBE. Er is geregeld dat alle aanvragen voor ontheffing van derden (m.u.v. ontheffing voor schadebestrijding op het vliegveld van Rotterdam The Hague Airport) via de FBE verlopen. Daarnaast is geregeld dat ontheffingen die niet steunen op een faunabeheerplan slechts een beperkte looptijd hebben. Ook opdrachten voor de bestrijding van verwilderde dieren en exoten lopen over het algemeen via de FBE.

De kernwerkzaamheden van de FBE zijn het opstellen van faunabeheerplannen en de coördinatie en monitoring van de uitvoering van deze plannen in samenwerking met de wildbeheereenheden. De uitvoering gebeurt in een aantal gevallen op basis van plannen van aanpak van degenen die het beheer uitvoeren die door de FBE worden beoordeeld op conformiteit met het faunabeheerplan. De provincie eist daarnaast o.a. dat de FBE de onderbouwing van de noodzaak van al het beheer en de invloed van het beheer op de staat van instandhouding in de faunabeheerplannen opneemt. Ook moet de FBE apart de benodigde ontheffingen en opdrachten aanvragen bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Aanvullende

¹ De Ffw is op 1 april 2002 van kracht geworden.

taken die de FBE uitvoert zijn het aanvragen van ontheffingen voor derden en advisering van derden waaronder ook gemeenten en waterschappen, het coördineren van de bestrijding van de rosse stekelstaart (invasieve exoot) het (laten) uitvoeren van tellingen, het meeverdedigen als belanghebbende van besluiten in de vele juridische procedures, advisering van GS en voorlichting aan Statenleden. Bij de uitvoering zijn vele organisaties (wildbeheereenheden, terreinbeheerders, gemeenten, waterschappen, bedrijven, politie) en mensen betrokken. De FBE heeft een website (www.fbezh.nl). Vragen van uitvoerders, burgers, bedrijven en de pers die bij de FBE binnenkomen worden beantwoord. De FBE ondersteunt de provincie bij de communicatie over het beleid en het beheer.

Faunabeheer is een politiek gevoelig onderwerp waarover in de samenleving veel verschillende opvattingen bestaan, ook bij de organisaties die samenwerken in de FBE. Er zijn veel (belanghebbende) partijen betrokken bij het faunabeheer en de betreffende wetgeving is complex. De FBE streeft naar een breed draagvlak voor de te nemen maatregelen door het bereiken van consensus binnen de FBE en door het organiseren van een inspraakprocedure bij de totstandkoming van faunabeheerplannen.

Bestuur

In het bestuur van de FBE hadden in 2021 zitting:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter;
2. Mw. J. van Hoey Smith (plaatsvervangend voorzitter), namens Federatie Particulier Grondbezit;
3. Dhr. W.F.M. van den Assem (secretaris/penningmeester) namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
4. Dhr. B.J. Niemansverdriet namens LTO Noord;
5. Dhr. J. Visser namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
6. Dhr. P. Boertje namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland;
7. Dhr. N. de Snoo, agendalid (met adviesrecht; zonder stemrecht) namens Staatsbosbeheer.

Er hebben in 2021 acht bestuursvergaderingen plaatsgevonden.

Bureau

De FBE huurde in 2021 kantoorruimte (één kamer) in het provinciehuis te Den Haag en heeft een fulltime directeur, een fulltime beleidsondersteunend medewerker, een parttime administratieve kracht (0.5 Fte) en een parttime juridisch adviseur (0.4 Fte) in dienst. Daarnaast heeft de FBE een medewerker op inhuurbasis die het ganzenbeheer coördineert en aanstuurt o.a. via de regiogroepen van de FBE.

Wildbeheereenheden

Wildbeheereenheden zijn volgens de Wnb (samengevat) verenigingen van jachthouders met een jachtakte en anderen die het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan uitvoeren in hun werkgebied en bevorderen dat het faunabeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders moeten lid kunnen worden van de wildbeheereenheid. Een jachthouder (= de eigenaar of pachter van de grond of de huurder van het jachtrecht) heeft een jachtakte nodig om faunabeheer met het geweer uit te kunnen voeren. Er zijn in Zuid-Holland ongeveer 1.700 jachtaktehouders. Niet alle jachtaktehouders zijn jachthouder (en niet alle jachthouders hebben een jachtakte). Faunabeheer met het geweer kan alleen in een jachtveld van een jachthouder - dat voldoet aan de eisen die de wet aan een jachtveld stelt - worden uitgevoerd².

² GS kunnen wel ontheffing verlenen voor het afwijken van de jachtveldvereisten.

De ligging van de Zuid-Hollandse WBE's is weergegeven op afbeelding 1. De FBE werkte ook in 2021 nauw samen met de 15 wildbeheereenheden en ondersteunt de WBE's: een goede en regionaal ingebedde uitvoering van het faunabeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Afbeelding 1: Ligging van de Zuid-Hollandse WBE's

Registratiesysteem (Dora)

De FBE gebruikt ten behoeve van de monitoring een digitaal systeem (Dora). Uitvoerders rapporteren via Dora aan de FBE over het uitgevoerde beheer. De resultaten van de tellingen worden in Dora ingevoerd. De WBE's werken samen met de FBE aan het goed functioneren van Dora. De volledige overgang van rapportage via brief, fax en mail naar Dora heeft enkele jaren in beslag genomen. Het systeem is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering verloopt nu uitsluitend via Dora.

Dagelijkse werkzaamheden

Het kantoor van de FBE is op bijna alle werkdagen bereikbaar geweest. Belangrijkste werkzaamheden die het gehele jaar zijn uitgevoerd:

- Het opstellen van faunabeheerplannen
- Het aanvragen van ontheffingen
- Het geven (na digitale aanvraag) van toestemming voor de uitvoering en het verzamelen van de rapportages over deze uitvoering.
- Het informeren van de uitvoerders en het opstellen van de eindrapportages.
- Het beoordelen van de uitvoeringsplannen voor bestrijding van meeuwen, konijnen en vossen.
- Het communiceren met uitvoerders, o.a. via nieuwsbrieven en het beantwoorden van vragen van uitvoerders.
- Het onderhoud van het digitale registratiesysteem (Dora) van de FBE.
- Het onderhoud van de website van de FBE.
- Het onderhouden van contacten en samenwerken met de regionale uitvoerders en uitvoeringsorganisaties.
- Het verstrekken van informatie over de uitstaande toestemmingen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
- Het geven van informatie, voorlichting en advies aan grondgebruikers, jagers, gemeenten, bedrijven, burgers, handhavers, provincie en journalisten over de (on)mogelijkheden van het faunabeheer ter voorkoming van schade.

Faunabeheerplannen

In 2021 heeft de inspraakronde plaatsgevonden ten aanzien van het nieuwe faunabeheerplan Meeuwen havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam 2022-2028. Hetzelfde geldt voor de inspraak voor het faunabeheerplan Ganzen Zuid-Holland 2022-2027. Dit faunabeheerplan is op 14 december 2021 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd.

In 2021 is aanvang gemaakt met het opstellen van het faunabeheerplan Bever. Consultatie van verschillende betrokken partijen heeft daarvoor plaats gevonden.

Rechtszaken

De laatste jaren wordt vrijwel ieder besluit t.a.v. het faunabeheer aangevochten. Het betreft de volgende besluiten: de goedkeuringsbesluiten van de faunabeheerplannen die door GS worden verdedigd en ontheffingen en opdrachten die door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) namens GS worden verdedigd. Het zijn een paar belangengroepen die bijna alle bezwaren, beroepen en hoger beroepen aantekenen: *De Faunabescherming*, *Animal Rights*, *Fauna4life*, *Stichting Dierenradar* en *de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland*. Deze procedures brengen veel werk met zich mee voor GS/ODH maar ook voor de FBE die optreedt als derde partij in de procedures. Hierna - onder hoofdstuk 3 per diersoort - zijn alle in 2021 gevoerde procedures opgenomen.

Regiogroepen en ganzenbeheer

Coördinatie van de uitvoering van het ganzenbeheer is een taak van de FBE. De FBE heeft de provincie in vier regio's verdeeld en in elke regio is een werkgroep van de FBE actief. Afgevaardigden van de

plaatselijke terreinbeheerders, wildbeheereenheden en ook van enkele gemeenten en waterschappen en van Rotterdam The Hague Airport hebben zitting in deze groepen. De FBE organiseert regelmatig bijeenkomsten. Met name zaken rond de uitvoering van het ganzenbeheer worden besproken en afgestemd. In 2021 hebben de regiogroepen als gevolg van de maatregelen rond Covid 19 niet vergaderd.

Faunatellingen

In een normaal jaar organiseert de FBE de wintertelling knobbelzwanen, de voorjaarsstelling van diverse soorten, ree- en damherttellingen en de zomertelling ganzen. In 2020 zijn veel tellingen niet doorgegaan in verband met de maatregelen rond Covid 19. De wintertelling knobbelzwanen en de zomertelling ganzen zijn de enige tellingen die volledig volgens protocol zijn uitgevoerd. Het rapport van de zomertelling ganzen is geschreven door CLM en is terug te vinden op de website van de FBE.

Landelijke overleg uniformering rapportages en tellingen

Om landelijke overzichten te kunnen maken van tellingen en beheerrapportages is het nodig dat rapportages en tellingen worden geüniformeerd. De FBE heeft geparticipeerd in het landelijke overleg hierover.

Afstemming binnen de provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeleid en keurt de faunabeheerplannen goed, de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent de ontheffingen om de faunabeheerplannen uit te voeren en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) houdt toezicht op de uitvoering. Een vertegenwoordiger van de provincie is aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen van de FBE en daarnaast is er tweewekelijks overlegd op ambtelijk niveau. Daarnaast heeft het FBE-bestuur overleg met de gedeputeerde gevoerd.

Met de ODH is regelmatig overlegd op ambtelijk niveau over de ontheffingsaanvragen en de rechterlijke procedures. De FBE levert aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid overzichten van de uitstaande toestemmingen voor gebruik van de ontheffingen. Daarnaast heeft er ongeveer maandelijks overleg plaats gevonden tussen de provincie, ODH, OZHZ en FBE op ambtelijk niveau over lopende zaken.

Overleg met andere faunabeheereenheden

In elke provincie is er één faunabeheereenheid actief. In 2021 hebben de voorzitters en adjunct-secretarissen/directeuren van de provinciale faunabeheereenheden twee keer overlegd.

Verbeteringen kaartenmodule in Dora

In samenwerking met Widi is in 2019 een begin gemaakt met het vernieuwen van de kaartenmodule in Dora. De nieuwe module maakt gebruik van GIS software van ESRI. Met deze software is het mogelijk om gebieden op perceelniveau in te tekenen en om overlappingsen tussen velden op te sporen en aan te passen. Tevens stelt de nieuwe module de WBE's in staat om het WBE-gestuurde beheer te coördineren en controleren. De verwachting was dat de testfase eind 2020 afgerond zou zijn. Dit project heeft echter onvoorziene vertraging opgelopen en het eerste onderdeel wordt in 2021 afgerond.

2. Knelpunten en aanbevelingen

Provinciaal beleid

In 2021 is de provincie Zuid-Holland verder gegaan met het proces om te komen tot individueel soortenbeleid. De provincie heeft daar alle ketenpartners bij betrokken. Vanwege de bijzondere rol van de Faunabeheereenheid in relatie tot dit soortenbeleid, heeft er ook nadere afstemming plaatsgevonden tussen het bestuur van de Faunabeheereenheid en provincie. De beleidsvorming heeft in het najaar geresulteerd in het "Richtinggevend kader Soortenbeleid als onderdeel van het Omgevingsbeleid" dat door de Statencommissie is behandeld. Naar verwachting zal dit beleid in 2022 worden vastgesteld en

juridische geïmplementeerd. Tot deze vaststelling en implementatie, ontbreekt het aan kaders voor de faunabeheerplannen. Het faunabeheerplan is de grondslag voor de onderbouwing van de ontheffingen die nodig zijn om het faunabeheer uit te kunnen voeren. Door een duidelijk provinciaal beleid per soort en weergave van voorwaarden waaronder ontheffing kan worden verleend, zal het traject van ontheffingsaanvraag en -verlening naar verwachting vereenvoudigen. Verderop in dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op waar het ontbreken van kaders o.a. knelpunten oplevert t.a.v. het beheer van bevers, damherten, meeuwen en exoten.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Een andere rol voor GS is de in de Wet natuurbescherming neergelegde verplichting om een tegemoetkoming te verstrekken voor de schade aangericht door beschermde dieren zover die schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven, waarbij de tegemoetkoming naar billijkheid wordt bepaald. De verplichting van GS hangt dus samen met de mogelijkheden die de benadeelde heeft om de schade te voorkomen. Omdat de mogelijkheden om schade te voorkomen verschillen per provincie (o.a. door verschillen in talrijkheid van dieren en bestrijdingsmogelijkheden en door schorsingen in het kader van juridische procedures), ligt maatwerk per provincie t.a.v. de tegemoetkoming meer voor de hand dan algemene regels voor alle provincies. De FBE raadt GS aan om bij beslissingen over de (on)mogelijkheden van beheer en schadebestrijding, ook eventuele aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming te betrekken. Bij aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming, is het verstandig om te bekijken of er nog wordt voldaan aan de verplichtingen die de wet stelt.

Draagvlak voor het faunabeheer

In de FBE werken organisaties met verschillende belangen en inzichten samen. De FBE heeft eerder besloten om concepten van de faunabeheerplannen voor te leggen aan maatschappelijke organisaties voor inspraak. Omdat echter de meningen over het faunabeheer breed uiteenlopen, kan nooit aan alle eisen en inzichten tegemoet worden gekomen. De FBE merkt dat de faunabeheerplannen steeds meer onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. De FBE zal daarom in overleg met de provincie bekijken of de communicatie over het faunabeheer moet worden uitgebreid.

Verstoring uitvoering door actiegroepen

Opzettelijke verstoring en verhindering van de uitvoering van het (ganzen)beheer en volgen en langdurig filmen van jagers door actiegroepen komt vaak voor in Zuid-Holland en is onwenselijk.

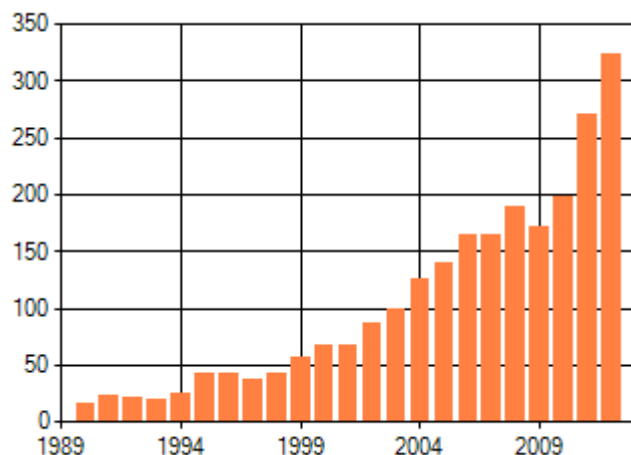
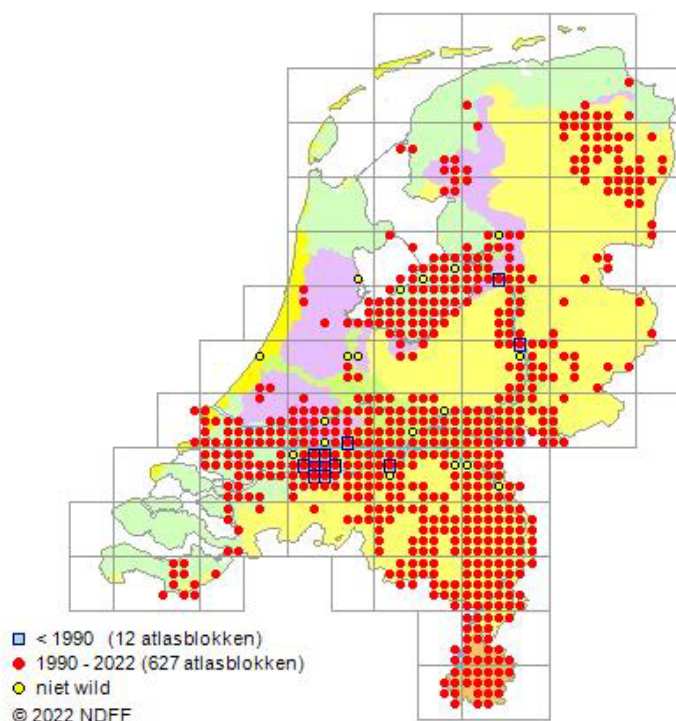
Het realiseren van de doelen van het vastgestelde beheer wordt hierdoor bemoeilijkt. Dit vond in het jaar 2021 in het bijzonder plaats bij de uitvoering van het beheer van de damherten in de Hoeksche Waard. Buiten de juridische procedures liepen de emoties zodanig op dat na de uitspraak door de Rechtbank Den Haag is afgezien van verder hoger beroep en het beheer voorlopig is gestaakt.

Beleid bevers

De bever is het grootste knaagdier van Europa. Na een aantal herintroducties is het aantal dieren in Nederland en Zuid-Holland gestaag toegenomen (afbeelding 2). Bevers kunnen o.a. grote schade aan dijken/openbare veiligheid, gewassen en andere natuurwaarden aanrichten. In Limburg hebben Gedeputeerde Staten in 2016 een beleidslijn vastgesteld waarna de FBE Limburg een faunabeheerplan heeft opgesteld. Op grond daarvan is er in Limburg een ontheffing verleend.

Waterschap Vallei en Veluwe, waterschap Rijn en IJssel, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht hebben in overleg met Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en de provincies en FBE's Gelderland en Zuid-Holland en de Zoogdierverseniging een beverprotocol opgesteld waarin wordt beschreven in welke situaties er kan worden ingegrepen en wordt voorgeschreven op welke manier. Om

de maatregelen die in het protocol worden beschreven te kunnen uitvoeren, heeft de provincie Zuid-Holland aan de FBE in 2021 ontheffing verleend.

Afbeelding 2: **Links:** Verspreiding van de bever in Nederland; **NEM Rechts:** Trend van de bever in Nederland; indexcijfer (eerste jaar = 100) (NDFF, 2022)

Beleid damherten

In het faunabeheerplan damherten van de FBE's Noord- en Zuid-Holland – dat gaat over het gebied tussen IJmuiden en Den Haag – zijn vier leefgebieden voor damherten aangewezen: (1) Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NH), (2) Amsterdamse Waterleidingduinen, Boswachterij Noordwijk en de Blink (ZH en NH), (3) Coepelduinen (ZH) en (4) Meijendel en Berkheide (ZH). In deelgebieden 1 en 2 bevinden zich grote populaties damherten, in deelgebieden 3 en 4 komen sporadisch damherten voor.

Buiten de hiervoor aangegeven geschikte leefgebieden veroorzaken damherten al snel schade aan de verkeersveiligheid, landbouwgewassen en flora en fauna. Damherten komen op steeds meer plaatsen voor in Zuid-Holland. Het zijn hoogst waarschijnlijk ontsnapte of losgelaten dieren uit hertenkampen die daarna zijn verwilderd. Bijvoorbeeld in WBE Hoeksche Waard bevindt zich een snel groeiende populatie die ook regelmatig schade veroorzaakt. Het Rijk had voorheen een beleid voor damherten dat inhield dat er een paar leefgebieden zijn voor damherten en dat daarbuiten een minimale stand wordt nagestreefd. De provincie heeft inmiddels deze lijn overgenomen en in 2020 t.a.v. twee populaties verwilderde damherten opdracht verleend deze tot nul terug te brengen. De opdracht voor de populatie in de Hoeksche Waard is in 2021 door de rechter geschorst en later in bodemprocedure succesvol aangevochten.

Beleid meeuwen in stedelijk gebied

In Zuid-Holland is er een faunabeheerplan van kracht voor beheer van meeuwen (bewerken van eieren) in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam. Voor de bestrijding van meeuwen in steden was tot 2017 het Rijk het bevoegde gezag. Onder de Wet natuurbescherming is de provincie dit geworden. Het Rijk heeft in het verleden ontheffingen afgegeven voor bestrijding van meeuwen

(vervangen eieren) in o.a. Leiden, Katwijk en Den Haag. Er is echter geen beleid voor de meeuwen. De provincie Zuid-Holland zal moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij meeuwenbeheer in steden wil toestaan.

Beleid exoten en verwilderde dieren

(Invasieve) exoten en verwilderde dieren zijn geen beschermde soorten op grond van de Wet natuurbescherming in de zin dat het niet verboden is ze te vangen of doden. Ze kunnen dus zonder toestemming worden bestreden. Voor het gebruik van bepaalde middelen voor doden of vangen, zoals het geweer en aanverwante vereisten om een geweer te mogen gebruiken (bijv. jachtveld en bebouwde kom) is wel een opdracht van GS nodig. In Zuid-Holland is voor de bestrijding van een aantal exoten de aanwijzing uit 2012 van kracht. Deze aanwijzing maakt het mogelijk de daarin genoemde (invasieve) exoten te bestrijden met de in de aanwijzing opgenomen middelen en door een specifieke benoemde groep bestrijders. Voor de huiskraai is er een specifieke regeling en dat geldt ook voor de rosse stekelstaart, de beverrat en muskusrat (naast de regeling in de aanwijzing van 2012). Voor de bestrijding van verwilderde damherten is in 2021 de opdracht voor de populatie van de Hoeksche Waard door de rechtbank aanvankelijk geschorst en later vernietigd.

De provincie Zuid-Holland heeft echter (nog) geen apart beleid voor (invasieve) exoten opgesteld, zoals de halsbandparkiet. Dit is wel wenselijk, ook omdat de provincie verplicht is tot het uitvoeren van bestrijding of beheer van Unielijstsoorten. Voor juist deze soorten geldt dat ze in Zuid-Holland, met uitzondering van enkele soorten, niet vaak worden waargenomen. Het is moeilijk om deze soorten op te sporen, dus als ze worden waargenomen, zouden ze ook onmiddellijk met het geweer - of met vangkooi eventueel gecombineerd met opvang - moeten kunnen worden bestreden.

Convenant vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport

Het *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016–2018* (Staatscourant 2016 nr. 28410;1 juni 2016) is door partijen³ verlengd tot en met 2024. Dit convenant is een voortzetting van eerdere convenanten ter reducering van risico's van vogelaanvaringen. Een vergelijkbaar convenant voor Rotterdam The Hague Airport is er niet.

3. Rapportage jacht, beheer en schadebestrijding per diersoort

Inleiding

In dit hoofdstuk volgen per diersoort de rapportages over de uitgevoerde jacht, beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er gegevens over de in 2021 door de WBE's uitgevoerde tellingen opgenomen. Er zijn op het ogenblik geen telgegevens op WBE-niveau beschikbaar van de populaties van de wilde eend en houtduif. De FBE neemt deel in een landelijke werkgroep van BIJ12 aangaande de uniformering van tellingen waarin ook wordt onderzocht hoe deze soorten het beste kunnen worden gemonitord.

Rotterdam The Hague Airport

Rotterdam The Hague Airport heeft een **onthefing ODH-2018-00140966**, met verlenging looptijd ODH-2020-00167203, voor het vangen en doden van vogels, vossen, konijnen en hazen, alsmede het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels op het terrein van het vliegveld te Rotterdam. Registraties op deze ontheffing zijn niet apart opgenomen in de tabellen bij de diersoorten maar maken onderdeel uit van de registraties op ontheffing van WBE Delfland.

³ De Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer, De colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en De Staat der Nederlanden.

Damhert

Op basis van het Faunabeheerplan Damherten Duingebieden Noord- en Zuid-Holland 2020-2026 van de FBE Noord-Holland en de FBE Zuid-Holland is beheer van damherten in Zuid-Holland mogelijk op grond van een ontheffing. Het beheer wordt uitgevoerd binnen het Zuid-Hollandse plangebied van het faunabeheerplan dat samenvalt met het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek. Het plangebied bestaat uit het leefgebied voor damherten - waarin ook een bufferzone ligt aan de buitenzijde van het leefgebied daar waar geen damhert-kerend raster staat - en een gebied buiten het leefgebied dat bestaat uit bebouwde en agrarische (met name bloembollen) grond.

Ontheffing 00617152-00014780, verleend op 9 september 2021, staat toe om jaarlijks in de periode tussen 1 augustus t/m 31 maart gedurende het gehele etmaal damherten opzettelijk te doden binnen de leefgebieden (exclusief de bufferzones), met het doel om een voorjaarsstand van 800 damherten voor het gehele leefgebied (ZH en NH) tot stand te brengen.

Tevens staat deze ontheffing toe om jaarrond gedurende het gehele etmaal damherten opzettelijk te doden binnen de bufferzones van de leefgebieden en binnen de buitengebieden binnen het plangebied, met het doel om in die gebieden een nulstand te bereiken.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422**, dat geldig is in de gehele provincie, ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige damherten en in het belang van de openbare veiligheid (op basis van dit laatste belang kan alleen worden opgetreden in het plangebied van het faunabeheerplan).

De uitvoerders rapporteren over: het afschot, het valwild en de voorjaarsstelling. Het afschot betreft damherten die op grond van de ontheffing zijn geschoten in Zuid-Holland binnen en buiten het leefgebied. Het valwild betreft de damherten die zijn betrokken bij een aanrijding, damherten die uit hun lijden zijn verlost en damherten die dood zijn gevonden. Een uitgebreide beschrijving van het uitgevoerde beheer en de tellingen is te vinden in de vastgestelde tel- en beheerrapporten die op onze [website](#) staan.⁴

Op 8 juli 2020 is **opdracht ODH-2020-00089632** verleend voor het tot nul terug brengen van de omvang van de populatie (verwilderde) damherten in en rondom polder Westveen nabij Woerdense Verlaat in de gemeente Nieuwkoop (gelegen in WBE De Aarlanden).

Op 16 december 2020 is **opdracht ODH-2020-00146189** verleend voor het tot nul terug brengen van de omvang van de populatie (verwilderde) damherten binnen de grenzen van de gemeente Hoeksche Waard met uitzondering van het eiland Tiengemeten (gelegen in WBE Hoeksche Waard). Op 17 februari 2021 heeft de voorzieningenrechter het besluit geschorst.

Maatregelen

Tabel 1: Gerapporteerd afschot damherten. Zuid-Holland – 2021

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
De Aarlanden	0	12	12
Duin- en Bollenstreek	145	391	536
Hoeksche Waard	9	0	9
Zuid-Holland	154	403	557

⁴ De beheerrapportages, telrapportages en het telprotocol zijn te vinden op <https://www.fbezh.nl/telrapporten>

Tabel 2: Gerapporteerd valwild damherten. Zuid-Holland – 2021

WBE	N2000		Buiten N2000		Totaal
	Aanrijding	Overig	Aanrijding	Overig	
Duin- en Bollenstreek	2	2	7	3	14
Hoeksche Waard	0	0	1	1	2
Schieland	0	0	1	0	1
Zuid-Holland	2	2	9	4	17

Kwantitatieve populatiegegevens

De damherten worden jaarlijks in het voorjaar geteld volgens het vastgestelde telprotocol.

Rechtszaken

Tegen opdracht ODH-2020-00146189 verleend op 16 december 2020 is bij de rechtbank Den Haag beroep ingesteld door Animal Rights en Fauna4life. Op 17 februari 2021 heeft de voorzieningenrechter een voorlopige voorziening toegekend en het besluit geschorst. Bij uitspraak van 23 december 2021 heeft Rechtbank Den Haag het besluit vernietigd. Er is geen hoger beroep ingesteld.

Ree

Op basis van het Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020-2026 is beheer van reeën mogelijk op grond van een ontheffing.

Ontheffing ODH-2020-00185130, verleend op 26 februari 2021, staat populatiebeheer van het ree toe binnen de werkgebieden van de WBE's Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost, Duin- en Bollenstreek, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Putten en Voorne

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak van de WBE.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422** ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Maatregelen

Net als bij de damherten, worden voor de reeën het afschot, het valwild en de tellingen bijgehouden. In 2021 zijn er 339 reeën geschoten op basis van de ontheffing. De ruime meerderheid is buiten Natura 2000-gebieden geschoten. Gedurende hetzelfde jaar zijn er 269 reeën aangereden. De meeste aanrijdingen vonden plaats in WBE Goeree-Overflakkee en WBE Voorne. (Tabel 3 en 4)

Tabel 3: Gerapporteerd afschot reeën per WBE. Zuid-Holland – 2021

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Alblasserwaard-Oost	0	3	3
Alblasserwaard-West	0	6	6
Duin- en Bollenstreek	1	27	28
Goeree-Overflakkee	26	137	163
Hoeksche Waard	1	27	28
Putten	0	6	6
Voorne	65	40	105
Zuid-Holland	93	246	339

Tabel 4: Gerapporteerd valwild per WBE opgesplitst naar totaal valwild en aanrijdingen. Zuid-Holland - 2021

WBE	N2000		Buiten N2000		Totaal
	Aanrijding	Overig	Aanrijding	Overig	
Alblasserwaard-Oost	1	0	19	9	29
Alblasserwaard-West	0	0	7	3	10
De Aarlanden	0	0	1	0	1
Duin- en Bollenstreek	9	21	31	20	81
Eiland IJsselmonde	0	0	3	9	12
Goeree-Overflakkee	10	20	66	30	126
Hoeksche Waard	5	24	23	27	79
Krimpenerwaard	0	0	3	1	4
Putten	0	0	16	5	21
Voorne	14	14	61	29	118
Zuid-Holland	39	79	230	133	481

Kwantitatieve populatiegegevens

De reeën worden jaarlijks in het voorjaar geteld volgens het vastgestelde telprotocol.

Tabel 5: Aantal getelde reeën per WBE. Zuid-Holland - 2021

WBE	Totaal
Alblasserwaard-Oost	221
Alblasserwaard-West	57
De Aarlanden	50
Duin- en Bollenstreek	538
Eiland IJsselmonde	34
Goeree-Overflakkee	716
Hoeksche Waard	497
Krimpenerwaard	5
Putten	101
Voorne	485
Zuid-Holland	2.704

Rechtszaken

Tegen de ontheffing ODH-2020-00185130, verleend op 26 februari 2021, is beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag door de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland mede namens Stichting Duinbehoud, KNNV afdeling Delfland, Natuur en Vogelwacht Rotta, Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard", Natuur en Milieu Pijnacker, Stichting Heemtuin Goudse Hout, Natuurvereniging Hollandse Delta, Natuurvereniging Eiland IJsselmonde, Hoekschewaards Landschap. Er is in 2021 geen zitting geweest.

Konijn

Het konijn kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan voor de jachtsoorten is **onthefing ODH-2018-00143355**, ter bestrijding van konijnen, afgegeven op 11 februari 2019. Op 5 januari 2021 heeft de Rechtbank het besluit van 11 februari 2019 vernietigd. In opdracht van de Rechtbank is er op 13 september 2021 een nieuw besluit genomen en is ontheffing 00610390-00014775 verleend.

Ontheffing 00610390-00014775 staat het vangen en doden van konijnen toe, in en bij dijken en kaden, in en bij taluds van wegen en spoorwegen, op industrieterreinen, op begraafplaatsen en op sportvelden, gedurende het gehele etmaal, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten en binnen de afpalingskring van een eendenkooi, met (luchtdruk)geweer, honden, fretten en buidels, vangkooien en kunstmatige lichtbronnen.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak. De ontheffing wordt gebruikt door beheerders van (spoor)wegen, bedrijven en gemeenten.

Als aanvulling op ontheffing ODH-2018-00143355 is op 26 februari 2020 **onthefing ODH-2019-00103668** afgegeven. Deze ontheffing staat het gebruik van een (luchtdruk)geweer voorzien van een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten toe. Met het **wijzigingsbesluit 01006940-00014760**, van 17 september 2021, is het gebruik van de aanvullende ontheffing ODH-2019-00103668 weer mogelijk.

De in 2021 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van konijnen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

De uitvoerders kunnen hun geschoten of gevangen konijnen op twee manieren in Dora invoeren: op jacht/vrijstelling en op ontheffing. In 2021 zijn er in totaal 4.514 konijnen gerapporteerd waarvan 3.252 op jacht/vrijstelling en 1.262 op ontheffing.

Tabel 6: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen op basis van jacht/vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2021

WBE	Ontheffing		Jacht/Vrijstelling		Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	N2000	
Alblasserwaard-Oost	0	0	35	0	35
Delfland	11	0	1	0	12
Duin- en Bollenstreek	0	261	0	159	420
Eiland IJsselmonde	13	0	36	0	49
Goeree-Overflakkee	0	0	19	0	19
Hoeksche Waard	0	0	9	0	9
Putten	0	0	23	0	23
Rijnland-Zuid	0	0	5	0	5
Schieland	11	0	71	0	82
Voorne	966	0	2.894	0	3.860
Zuid-Holland	1.001	261	3.093	159	4.514

Tabel 7: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen met behulp van nachtzichtapparatuur of kunstlicht op basis van de ontheffing. Zuid-Holland – 2021

WBE	Met nachtzicht	Zonder nachtzicht	Totaal
Delfland	11	0	11
Duin- en Bollenstreek	36	225	261
Eiland IJsselmonde	13	0	13
Schieland	11	0	11
Voorne	767	199	966
Zuid-Holland	838	424	1.262

Rechtszaken

Op 5 januari 2021 heeft de rechtbank uitspraak gedaan over de eerste ontheffing ODH-2018-00143355 en is het beroep gegrond verklaard en het besluit vernietigd. De FBE heeft bij de Raad van State hoger beroep aangetekend. Animal Rights en Fauna4life hebben daarop incidenteel hoger beroep ingesteld.

Tegen de nieuwe ontheffing 00610390-00014775 hebben Animal Rights en Fauna4life in het kader van de hoger beroepszaak hun zienswijze op dit besluit bij de Raad van State ingediend.

Kwantitatieve populatiegegevens

Tabel 8: Aantal getelde konijnen per WBE. Zuid-Holland - 2021

WBE	Konijn
Ade	0
Alblasserwaard-Oost	158
Alblasserwaard-West	9
De Aarlanden	6
Delfland	0
Duin- en Bollenstreek	281
Eiland IJsselmonde	4
Goeree-Overflakkee	46
Hoeksche Waard	19
Krimpenerwaard	0
Putten	2
Reeuwijk e.o.	45
Rijnland Zuid	4
Schieland	4
Voorne	52
Zuid-Holland	630

Haas en fazant

De haas kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 december). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De fazant kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (fazanthaan 15 oktober tot en met 31 januari, fazanthen 15 oktober tot en met 31 december). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De in 2021 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van hazen en fazanten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12. In 2021 zijn geen hazen of fazanten geschoten op basis van deze ontheffing.

Maatregelen

Tabel 9: Gerapporteerd afschot hazen op jacht. Zuid-Holland - 2021

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	0	936	936
Alblasserwaard-Oost	0	2.031	2.031
Alblasserwaard-West	0	1.087	1.087
De Aarlanden	0	2.035	2.035
Delfland	0	452	452
Duin- en Bollenstreek	0	874	874
Eiland IJsselmonde	0	449	449
Goeree-Overflakkee	0	917	917
Hoeksche Waard	189	4.039	4.228
Krimpenerwaard	0	1.506	1.506
Putten	8	739	747
Reeuwijk e.o.	87	1.408	1.495
Rijnland-Zuid	0	536	536
Schieland	0	554	554
Voorne	0	335	335
Zuid-Holland	284	17.898	18.182

Tabel 10: Gerapporteerd afschot fazanten op jacht. Zuid-Holland – 2021

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	0	3	3
Alblasserwaard-Oost	0	82	82
Alblasserwaard-West	0	64	64
De Aarlanden	0	48	48
Delfland	0	82	82
Eiland IJsselmonde	0	159	159
Goeree-Overflakkee	0	605	605
Hoeksche Waard	45	488	533
Krimpenerwaard	0	110	110
Putten	10	29	39
Reeuwijk e.o.	6	20	26
Rijnland-Zuid	0	22	22
Schieland	0	105	105
Voorne	0	42	42
Zuid-Holland	61	1.859	1.920

Kwantitatieve populatiegegevens

Tabel 11: Aantal getelde hazen en fazanten per WBE. Zuid-Holland - 2021

WBE	Haas	Fazant
Ade	566	51
Alblasserwaard-Oost	1.197	165
Alblasserwaard-West	2.033	181
De Aarlanden	357	25
Delfland	154	24
Duin- en Bollenstreek	457	6
Eiland IJsselmonde	356	49
Goeree-Overflakkee	1.038	262
Hoeksche Waard	1.124	125
Krimpenerwaard	337	40
Putten	247	65
Reeuwijk e.o.	927	104
Rijnland Zuid	135	58
Schieland	123	24
Voorne	169	53
Zuid-Holland	9.220	1.232

Houtduif

De houtduif kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De in 2021 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van houtduiven toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

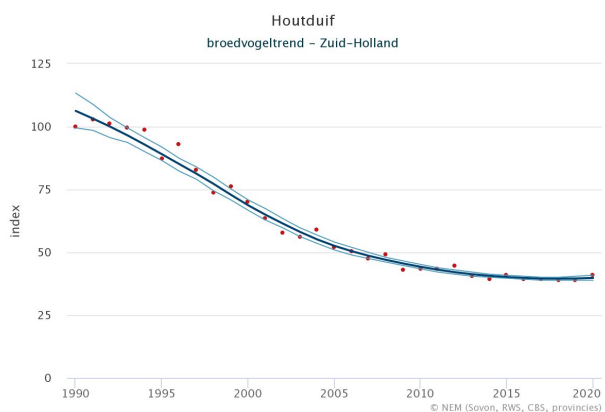
Maatregelen

Tabel 12: Gerapporteerd afschot van houtduiven op jacht, vrijstelling en ontheffing. Zuid-Holland – 2021

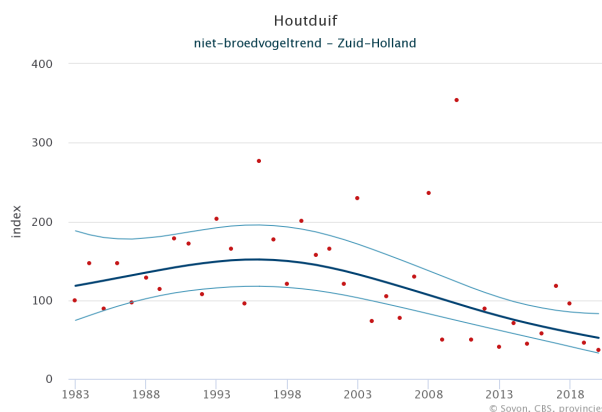
WBE	Ontheffing	Jacht/Vrijstelling		Totaal
	Buiten N2000	Buiten N2000	N2000	
Ade	0	245	0	245
Alblasserwaard-Oost	0	421	0	421
Alblasserwaard-West	0	317	0	317
De Aarlanden	0	2.858	0	2.858
Delfland	81	2.016	0	2.097
Duin- en Bollenstreek	0	774	0	774
Eiland IJsselmonde	0	1.732	0	1.732
Goeree-Overflakkee	0	2.349	7	2.356
Hoeksche Waard	0	6.419	10	6.429
Krimpenerwaard	0	198	0	198
Putten	0	1.487	0	1.487
Reeuwijk e.o.	0	142	8	150
Rijnland-Zuid	0	1.633	0	1.633
Schieland	0	4.177	0	4.177
Voorne	0	971	0	971
Zuid-Holland	81	25.739	25	25.845

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens.

Afbeelding 3: Aantalsontwikkeling van de houtduif als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 4: Aantalsontwikkeling van de houtduif als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1983-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Wilde eend

De wilde eend kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De in 2021 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van wilde eenden toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

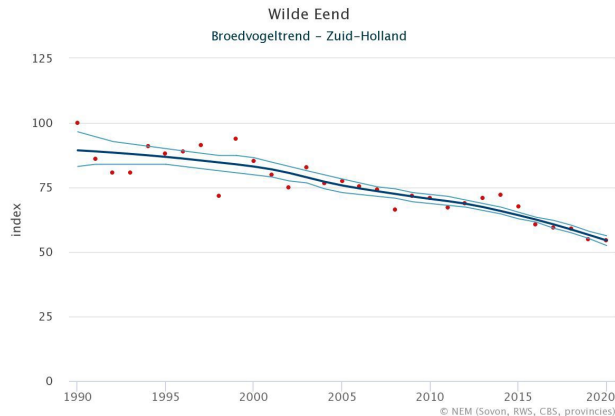
Maatregelen

Tabel 13: Gerapporteerd afschot van wilde eenden op basis van jacht en ontheffing. Zuid-Holland - 2021

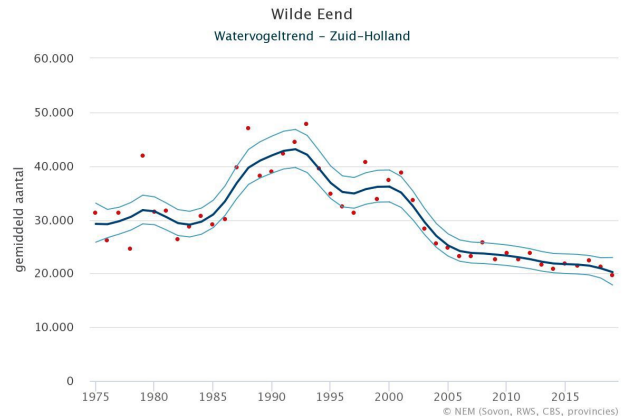
WBE	Ontheffing	Jacht		Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	772	772
Alblasserwaard-Oost	0	0	3.446	3.446
Alblasserwaard-West	0	0	1.786	1.786
De Aarlanden	0	0	2.454	2.454
Delfland	41	0	732	773
Duin- en Bollenstreek	0	0	799	799
Eiland IJsselmonde	0	0	389	389
Goeree-Overflakkee	0	0	2.283	2.283
Hoeksche Waard	0	131	1.874	2.005
Krimpenerwaard	0	0	2.307	2.307
Putten	0	52	352	404
Reeuwijk e.o.	0	70	1.941	2.011
Rijnland-Zuid	0	0	687	687
Schieland	0	0	951	951
Voorne	0	0	739	739
Zuid-Holland	41	253	21.512	21.806

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens.

Afbeelding 5: Aantalsontwikkeling van de wilde eend als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 6: Aantalsontwikkeling van de wilde eend als watervogel in Zuid-Holland, periode 1975-2020. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoensgemiddelde). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Ganzen

De Canadese gans kan onder de Wet natuurbescherming gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de **landelijke vrijstelling**.

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kan de stand van de Indische gans, nijlgans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) beperkt worden met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi, kastval en netten.

Op basis van het faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020, met een verlengde looptijd voor de periode 1 november 2020 t/m 1 maart 2022, is beheer van ganzen uitgevoerd op een opdracht en een provinciale vrijstelling met opdracht.

Opdracht ODH-2021-00035081 staat het beperken van de omvang van de populatie van de grauwe gans, Canadese gans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) in de ruiperiode toe, door middel van vangen en daarna doden met CO₂.

Provinciale vrijstelling bestrijding ganzen winterperiode.

De provinciale vrijstelling staat het doden van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen (dit zijn alle landbouwgewassen met uitzondering van oogstresten, groenbemesters en overjarig grasland). Met uitzondering van percelen gelegen in een aantal Natura 2000-gebieden. Bij het doden kan gebruik worden gemaakt van geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden) en slag- snij- of steekwapens voor het doden van gewonde ganzen. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 november t/m 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 november t/m 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

Provinciale vrijstelling beheer ganzen zomerperiode.

De provinciale vrijstelling staat het doden van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen toe.

Bij het doden kan gebruik worden gemaakt van geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden) en slag- snij- of steekwapens voor het doden van gewonde ganzen. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 15 februari t/m 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 maart t/m 31

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
(085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

oktober. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).
Ook is het bewerken en uithalen van nesten en eieren van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen toegestaan in de periode 1 februari t/m 30 juni. Het advies is om daarbij het ei-protocol aan te houden.

Als aanvulling op de provinciale vrijstelling is op 29 maart 2021 **opdracht ODH-2021-00050757** afgegeven. Deze opdracht staat het gebruik van lokmiddelen toe bij het beheer van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen in de periode 29 maart t/m 31 oktober 2021.

De in 2021 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse ganzensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 14: Registraties van gedode ganzen. Cijfers zijn inclusief vangacties. Zuid-Holland – 2021

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	0	2	1	0	3
Alblasserwaard-West	0	31	1.282	0	0	4	2	1.319
De Aarlanden	11	22	303	0	0	35	0	371
Goeree-Overflakkee	78	2	123	0	0	2	0	205
Hoeksche Waard	282	421	956	0	6	67	10	1.742
Reeuwijk e.o.	158	47	751	0	105	54	0	1.115
Rijnland-Zuid	0	5	0	0	0	0	0	5
Voorne	0	0	6	0	0	11	0	17
Zuid-Holland	529	528	3.421	0	113	174	12	4.777
Buiten N2000								
Ade	78	335	1.247	0	26	407	5	2.098
Alblasserwaard-Oost	330	531	2.548	0	164	757	0	4.330
Alblasserwaard-West	60	403	2.065	0	238	569	0	3.335
De Aarlanden	18	201	4.361	0	207	603	5	5.395
Delfland	77	3.273	2.275	0	391	1.203	23	7.242
Duin- en Bollenstreek	111	858	939	0	22	1.129	57	3.116
Eiland IJsselmonde	69	344	1.104	0	0	701	1	2.219
Goeree-Overflakkee	2.513	223	6.985	1	66	82	2	9.872
Hoeksche Waard	1.538	1.081	10.881	3	460	702	151	14.816
Krimpenerwaard	174	1.062	5.976	0	190	989	0	8.391
Putten	804	461	2.321	0	158	437	0	4.181
Reeuwijk e.o.	771	335	4.031	1	194	787	15	6.134
Rijnland-Zuid	52	1.099	1.722	0	74	314	0	3.261
Schieland	72	583	2.566	0	18	550	19	3.808
Voorne	52	289	764	0	7	240	1	1.353
Zuid-Holland	6.719	11.078	49.785	5	2.215	9.470	279	79.551
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	7.248	11.606	53.206	5	2.328	9.644	291	84.328

Tabel 15: Aantal gevangen ganzen per WBE. Zuid-Holland – 2021

WBE	Canadese gans	Grauwe gans	Soepgans	Totaal
Alblasserwaard-West	4	1.133	2	1.139
De Aarlanden	2	312	0	314
Delfland	1.259	13	0	1.272
Zuid-Holland	1.265	1.458	2	2.725

Tabel 16: Aantal bewerkte eieren per WBE. Zuid-Holland – 2021

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
Alblasserwaard-West	0	115	17.686	113	3	0	17.917
De Aarlanden	0	13	1.558	0	115	16	1.702
Goeree-Overflakkee	0	0	763	0	0	0	763
Hoeksche Waard	2.117	0	2.117	0	0	0	4.234
Reeuwijk e.o.	523	70	3.726	0	0	0	4.319
Zuid-Holland	2.640	198	25.850	113	118	16	28.935
Buiten N2000							
Ade	0	115	1.642	0	26	0	1.783
Alblasserwaard-Oost	374	54	686	0	47	0	1.161
Alblasserwaard-West	0	0	36	0	0	0	36
De Aarlanden	9	32	2.516	0	81	18	2.656
Delfland	40	4.890	5.533	0	1.288	559	12.310
Duin- en Bollenstreek	0	0	2	0	0	23	25
Eiland IJsselmonde	19	168	441	0	68	493	1.189
Goeree-Overflakkee	133	0	237	0	0	0	370
Hoeksche Waard	0	0	1.881	0	8	0	1.889
Krimpenerwaard	122	646	4.832	0	401	0	6.001
Putten	294	515	4.320	0	285	0	5.414
Reeuwijk e.o.	642	88	2.167	0	59	72	3.028
Rijnland-Zuid	0	540	1.608	0	53	0	2.201
Schieland	138	360	3.259	0	350	525	4.632
Voorne	163	28	96	0	0	40	327
Zuid-Holland	1.934	7.436	29.256	0	2.666	1.730	43.022
N2000 & Buiten N2000							
Zuid-Holland	4.574	7.634	55.106	113	2.784	1.746	71.957

Tabel 17: Aantal bewerkte nesten per WBE. Zuid-Holland – 2021

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000							
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	0	0	0	0
Alblasserwaard-West	0	21	3.828	23	1	0	3.873
De Aarlanden	0	4	290	0	15	2	311
Goeree-Overflakkee	0	0	141	0	0	0	141
Hoeksche Waard	425	0	306	0	0	0	731
Reeuwijk e.o.	104	11	634	0	0	0	749
Zuid-Holland	529	36	5.199	23	16	2	5.805
Buiten N2000							
Ade	0	20	293	0	3	0	316
Alblasserwaard-Oost	74	5	102	0	9	0	190
Alblasserwaard-West	0	0	2	0	0	0	2
De Aarlanden	2	5	428	0	7	2	444
Delfland	9	1.081	1.119	0	173	154	2.536
Duin- en Bollenstreek	0	0	1	0	0	2	3
Eiland IJsselmonde	3	31	164	0	6	57	261
Goeree-Overflakkee	28	0	43	0	0	0	71
Hoeksche Waard	0	0	301	0	1	0	302
Krimpenerwaard	32	136	990	0	58	0	1.216
Putten	81	88	770	0	43	0	982
Reeuwijk e.o.	126	13	351	0	9	11	510
Rijnland-Zuid	0	96	232	0	6	0	334
Schieland	30	68	596	0	45	89	828
Voorne	112	15	0	0	0	4	131
Zuid-Holland	497	1.558	5.392	0	360	319	8.126
N2000 & Buiten N2000							
Zuid-Holland	1.026	1.594	10.591	23	376	321	13.931

Kwantitatieve populatiegegevens

Een gedetailleerde uitwerking van de zomertelling 2021 is opgenomen in het telrapport zomerganzen 2021 dat op onze [website](#) staat.

Tabel 2: Tel-data per ganzensoort en gecorrigeerde TRIM3 aantallen. Weergegeven voor 2021.

Soort	Origineel aantal	Gecorrigeerd aantal
Brandgans	23.789	23.875
Boerengans	2.184	2.440
Canadese Gans	26.177	28.140
Grauwe Gans	99.117	102.029
Indische gans	169	171
Kolgans	1.884	1.898
Nijlgans	10.716	11.172
Zuid-Holland totaal	164.036	169.725

Afbeelding 7: Aantal getelde en berekende ganzen in Zuid-Holland, Zomertelling 2021. (Grinsven van, 2021)

Knobbelzwaan

Het faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is op 4 september 2018 goedgekeurd en na aanpassing opnieuw goedgekeurd op 4 juni 2019. Dit faunabeheerplan beschrijft de uitvoering van een provinciale vrijstelling voor knobbelzwanen.

Door toewijzing van een aantal voorlopige voorzieningen kon in 2021 geen gebruik gemaakt worden van de provinciale vrijstelling voor knobbelzwanen, zie hiervoor onder Rechtszaken.

Op 13 april 2021 is daarom **opdracht ODH-2021-00037780** afgegeven. Deze opdracht staat het bewerken van eieren van de knobbelzwaan toe in de WBE's Alblasserwaard-Oost, Alblasserwaard-West, Krimpenerwaard, Reeuwijk en omstreken, Hoeksche Waard en De Aarlanden in de periode 13 april t/m 30 april 2021. De opdracht wordt uitgevoerd volgens het Protocol nestbewerking knobbelzwanen in Zuid-Holland 2020.

De in 2021 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van knobbelzwanen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

In 2021 zijn geen knobbelzwanen gedood. Er zijn 610 eieren en 103 nesten bewerkt.

Ook is er 1 knobbelzwaan als dood aangetroffen geregistreerd in WBE Duin- en Bollenstreek.

Tabel 18: Aantal geregistreerde bewerkte eieren en nesten van knobbelzwanen. Zuid-Holland - 2021

WBE	Eieren	Nesten
Alblasserwaard-Oost	84	17
Alblasserwaard-West	129	23
De Aarlanden	41	7
Duin- en Bollenstreek	0	0
Hoeksche Waard	20	3
Krimpenerwaard	336	53
Zuid-Holland	610	103

Kwantitatieve populatiegegevens

In januari worden de knobbelzwanen in Zuid-Holland geteld. Dit gebeurt volgens het protocol voor de wintertelling dat op de [website](#) staat. Tijdens de wintertelling van 2021 zijn er 19.031 knobbelzwanen geteld in Zuid-Holland.

Tabel 19: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de wintertelling (januari). Zuid-Holland – 2021

WBE	Knobbelzwaan
Ade	942
Alblasserwaard-Oost	871
Alblasserwaard-West	1.798
De Aarlanden	1.057
Delfland	689
Duin- en Bollenstreek	526
Eiland IJsselmonde	647
Goeree-Overflakkee	1.289
Hoeksche Waard	1.868
Krimpenerwaard	3.292
Putten	1.040
Reeuwijk e.o.	1.016
Rijnland Zuid	1.957
Schieland	1.289
Voorne	750
Zuid-Holland	19.031

Rechtszaken

Tegen het in 2018 door GS goedgekeurde faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is bezwaar gemaakt door Stichting Dierenradar en Stichting de Faunabescherming. Door toewijzing van de voorlopige voorziening door de Rechtbank Den Haag, hangende de bezwaarprocedure, is de werking van de vrijstelling in 2018 geschorst. Als gevolg van het advies van de Awb-bezwarencommissie heeft de FBE het faunabeheerplan aangepast en GS hebben op 4 juni 2019 een nieuw goedkeuringsbesluit genomen.

Dierenradar en Faunabescherming hebben in 2019 tegen het nieuwe goedkeuringsbesluit beroep ingesteld bij de rechtbank Den Haag in combinatie met een verzoek om voorlopige voorziening. De rechtbank heeft daarop het besluit geschorst. Op verzoek van de rechtbank heeft de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB) advies uitgebracht. Op 24 november 2020 heeft een zitting bij de rechtbank plaats gevonden. Op 5 januari 2021 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en is het beroep gegrond verklaard. Hiertegen hebben de FBE en de provincie hoger beroep bij de Raad van State aangetekend. Er is in 2021 geen zitting geweest.

Concreet betekent dit dat sinds het nemen van het goedkeuringsbesluit in 2018 er geen bestrijding van knobbelzwanen op basis van de provinciale vrijstelling heeft kunnen plaats vinden.

Smient

Het faunabeheerplan smient 2017-2023 is op 9 november 2017 goedgekeurd.

Door rechtszaken en toewijzing van een aantal voorlopige voorzieningen en uiteindelijk vernietiging van het besluit door rechtbank Den Haag, is uitvoering van het faunabeheerplan smient niet mogelijk geweest, zie hiervoor onder Rechtszaken.

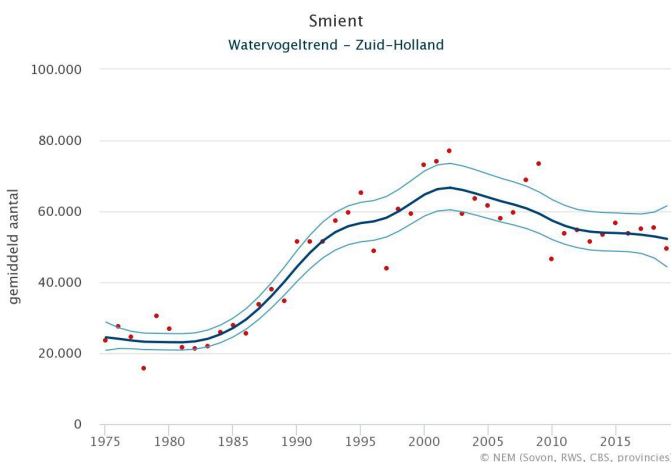
De in 2021 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van smienten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

In 2021 zijn er geen smienten geschoten in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de smient verwijzen wij u naar het faunabeheerplan smient dat op de website van de FBE staat. Hierna staat een update van de trendgegevens (afbeelding 6). Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar over de broedvogels om daar een overzicht van te geven.

Afbeelding 8: Aantalsontwikkeling van de smient als watervogel in Zuid-Holland, periode 1975-2020. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoensgemiddelde) (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan smient is bezwaar gemaakt door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Tevens is er een voorlopige voorziening gevraagd die in 2017 is toegewezen. In 2018 is door GS een beslissing op bezwaar genomen. Hiertegen hebben dezelfde partijen beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag, in combinatie met een voorlopige voorziening, waardoor het goedkeuringsbesluit wederom geschorst werd. Op 3 december 2019 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en is het beroep gegrond verklaard en het goedkeuringsbesluit vernietigd. Tegen deze uitspraak hebben de FBE en de provincie in januari 2020 hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Op 27 oktober 2020 heeft de zitting van het hoger beroep plaats gevonden. Bij uitspraak van 7 april 2021 heeft Raad van State de aangevallen uitspraak van de Rechtbank bevestigd.

Kraaiachtigen

De kauw en de zwarte kraai kunnen gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. De faunabeheerplannen kauw 2017-2023 en zwarte kraai 2017-2023 die deze bestrijding mogelijk maken zijn op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van de faunabeheerplannen kauw en zwarte kraai is op 11 februari 2019, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, onthefing ODH-2018-00112594 afgegeven.

Ontheffing ODH-2018-00112594 staat het doden door middel van cervicale dislocatie voor het uit het lijden verlossen van gewonde zwarte kraaien en kauwen toe, alsmede het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

De in 2021 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse kraaiachtigen (waaronder eksters) toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

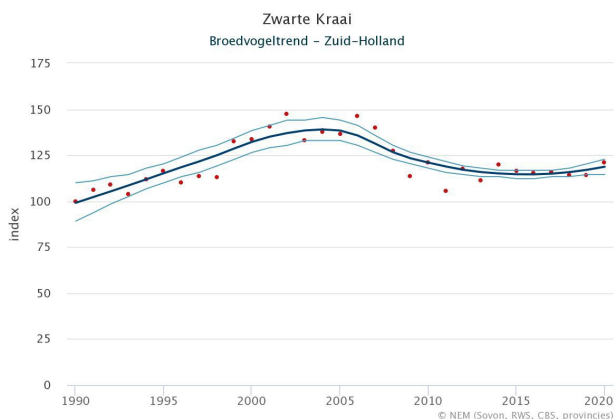
Maatregelen

Tabel 20: Gerapporteerd afschot van kauwen, zwarte kraaien en eksters op vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2021

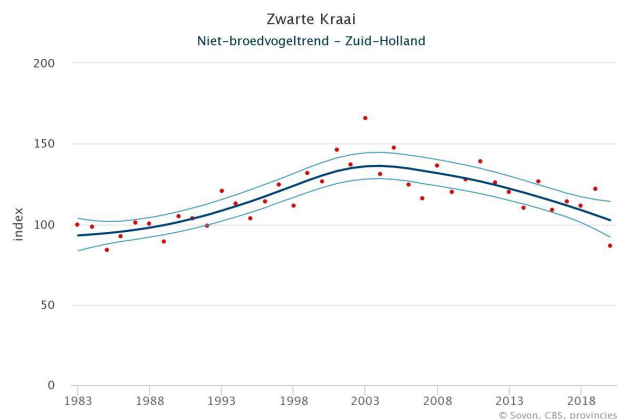
WBE	Kauw		Zwarte Kraai		Ekster	WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	Buiten N2000	
Ade	0	594	0	207	0	801
Alblasserwaard-Oost	0	1.558	0	1.109	0	2.667
Alblasserwaard-West	0	1.085	0	736	0	1.821
De Aarlanden	0	851	0	704	0	1.555
Delfland	0	1.743	0	1.340	9	3.092
Duin- en Bollenstreek	0	926	0	602	0	1.528
Eiland IJsselmonde	0	287	0	295	0	582
Goeree-Overflakkee	6	816	1	823	0	1.646
Hoeksche Waard	0	1.030	6	1.571	0	2.607
Krimpenerwaard	0	1.364	0	1.142	0	2.506
Putten	0	440	0	592	0	1.032
Reeuwijk e.o.	0	592	20	295	0	907
Rijnland-Zuid	0	870	0	556	0	1.426
Schieland	0	1.066	0	787	0	1.853
Voorne	0	445	0	736	0	1.181
Zuid-Holland	6	13.667	27	11.495	9	25.204

Kwantitatieve populatiegegevens

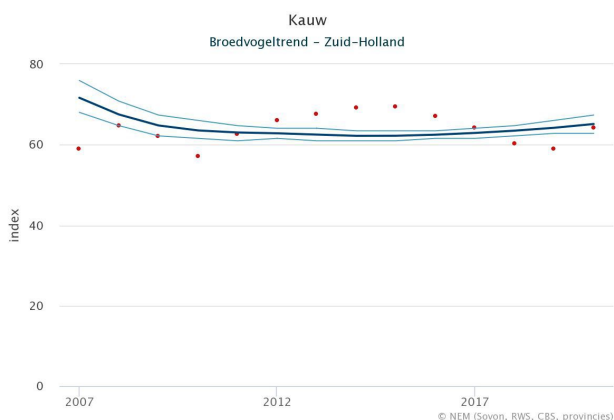
Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar de faunabeheerplannen die op de website van de FBE staan. Hierna is een update van de trendgegevens voor zwarte kraai en kauw opgenomen (afbeelding 7 t/m 10).

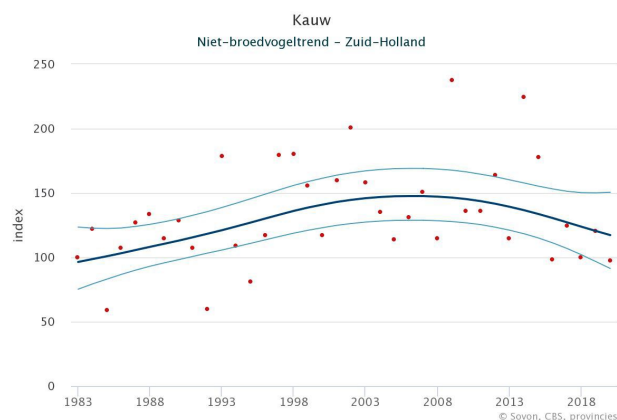
Afbeelding 9: Aantalsontwikkeling van de zwarte kraai als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 10: Aantalsontwikkeling van de zwarte kraai als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1975-2020. Gebaseerd op het Punt Tansect Tellingen project (PTT). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 11: Aantalsontwikkeling van de kauw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 12: Aantalsontwikkeling van de kauw als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1975-2020. Gebaseerd op het Punt Tansect Tellingen project (PTT). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Meeuwen in havengebieden

In afwachting van het nieuwe faunabeheerplan meeuwen havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam is op 6 mei 2021 ontheffing ODH-2021-00077282 afgegeven.

Ontheffing ODH-2021-00077282 staat het verjagen het verjagen, onder andere met jachtvogels, het incidenteel doden door jachtvogels van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw, het verplaatsen van nesten en het incidenteel vernietigen van nesten van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw in het kader van de

volksgezondheid, de openbare veiligheid en de veiligheid van luchtverkeer in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam toe in de periode 6 mei t/m 31 juli 2021.

Het totaal aantal incidenteel te vernietigen nesten in de havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam gezamenlijk wordt beperkt tot het aantal van 500 nesten, met een onderverdeling van maximaal 400 nesten van de kleine mantelmeeuw en maximaal 100 van de zilvermeeuw.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de ontheffing aan bedrijven in de havengebieden op basis van een plan van aanpak.

Op 24 april 2020 is **ontheffing ODH-2020-00047684** verleend voor een kering gelegen in de gemeenten Rotterdam en Hoek van Holland. Ontheffing is verleend voor het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten en eieren, als ook het opzettelijk wegnemen van en het rapen en onder zich hebben van eieren van de stormmeeuw.

Op 8 mei 2020 is **ontheffing ODH-2020-00031486** verleend voor de gemeente Delft. Ontheffing is verleend voor het verstoren en incidenteel doden van foeragerende meeuwen door middel van een woestijnbuiser.

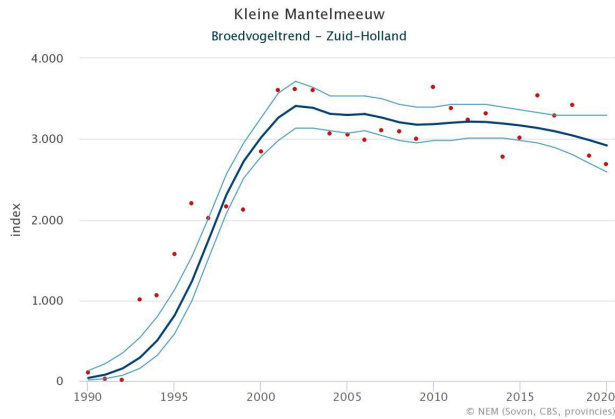
De in 2021 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse meeuwensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 21: Gerapporteerd aantal verplaatste of vernietigde nesten per meeuwensoort en WBE. Zuid-Holland - 2021

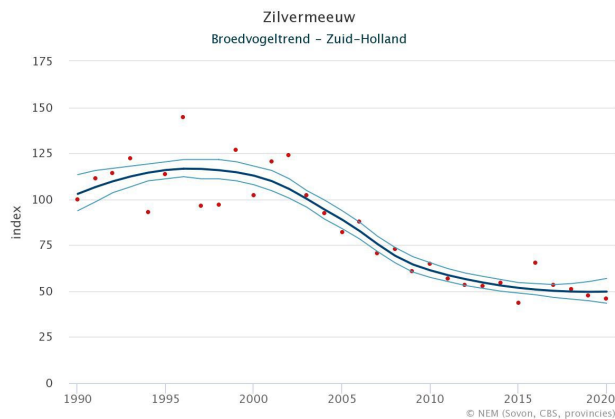
WBE	Kleine Mantelmeeuw		Zilvermeeuw	
	Verplaatsing	Vernietiging	Verplaatsing	Vernietiging
Delfland	2	0	0	0
Voorne (Havengebied Rotterdam)	14	54	8	5
Zuid-Holland	16	54	8	5

Kwantitatieve populatiegegevens

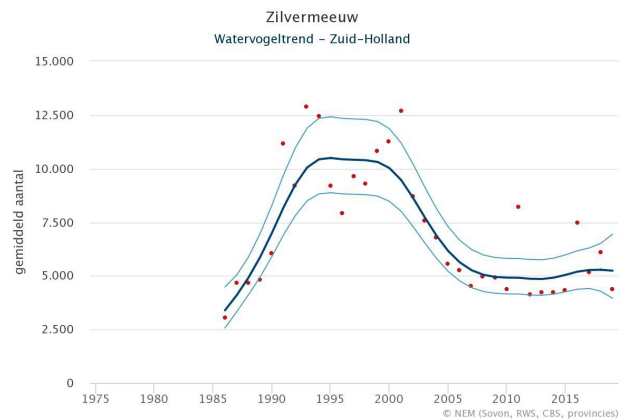

Afbeelding 13: Aantalsontwikkeling van de kleine mantelmeeuw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Onvoldoende gegevens voor watervogeltrend

Afbeelding 14: Aantalsontwikkeling van de zilvermeeuw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2020. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Afbeelding 15: Aantalsontwikkeling van de zilvermeeuw als watervogel in Zuid-Holland, periode 1975-2020. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022)

Vos

De vos is bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan vos 2017-2023 dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan vos is op 27 december 2018, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, **ontheffing ODH-2018-00114655** afgegeven. Op 5 januari 2021 heeft de Rechtbank het besluit van 27 december 2018 vernietigd.

De in 2021 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van vossen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 22: Gerapporteerd afschot van vossen per WBE. Zuid-Holland – 2021

WBE	Ontheffing		Vrijstelling		WBE Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	N2000	
Alblasserwaard-Oost	0	0	17	0	17
Alblasserwaard-West	0	0	1	0	1
De Aarlanden	1	0	7	0	8
Delfland	0	0	80	0	80
Duin- en Bollenstreek	16	0	56	0	72
Hoeksche Waard	0	0	34	0	34
Krimpenerwaard	2	0	7	0	9
Putten	0	0	1	0	1
Reeuwijk e.o.	0	0	0	2	2
Rijnland-Zuid	0	0	9	0	9
Schieland	0	0	28	0	28
Voorne	0	0	21	4	25
Zuid-Holland	19	0	261	6	286

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de vos verwijzen wij u naar het faunabeheerplan vos dat op de website van de FBE staat.

Rechtszaken

Op 5 januari 2021 heeft de rechtbank uitspraak gedaan over de verleende ontheffing en is het beroep gegrond verklaard en het besluit vernietigd. Tegen deze uitspraak hebben de FBE en de provincie hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Animal Rights en Fauna4life hebben daarop incidenteel hoger beroep ingesteld.

Eendenkooien

Ontheffing ODH-2017-00120269 staat het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van specifiek genoemde eendenkooien toe om:

- beheer en schadebestrijding met het geweer mogelijk te maken volgens het geldende beheerplan;
- bij de bestrijding van exoten en verwilderde dieren, te weten: de grauwe gans, kolgans, brandgans, Canadese gans, knobbelzwaan, wilde eend, fazant, haas, houtduif, kauw, zwarte kraai, vos, exoten en verwilderde dieren zoals opgenomen in aanwijzingsbesluit met kenmerk PZH-2012-349284462 (m.u.v. de verwilderde kat).

Voor het gebruik van de ontheffing is schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse vereist.

Exoten en verwilderde dieren

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238, kan de stand van de volgende exoten en verwilderde dieren worden beperkt met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi en kastval: rosse stekelstaart, gedomesticeerde rotsduif (verwilderde postduif), verwilderde kat (niet met het geweer), Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat, beverrat, nijlgans, Indische gans en soepgans.

Op basis van **opdracht ODH-2018-00019545**, afgegeven op 24 april 2018, kan de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart in Zuid-Holland worden beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing uit 2012 was nodig om specifieke personen toestemming te kunnen geven voor de bestrijding en om het gebruik van het luchtdrukgeweer en optreden in de bebouwde kom mogelijk te maken.

Op basis van **opdracht ODH-2019-00087037**, afgegeven op 8 april 2020, kan de omvang van de populatie van de verwilderde duif in Zuid-Holland worden beperkt met gebruikmaking van luchtdrukgeweer, kogelgeweer, geluiddemper, kunstmatige lichtbron, vangkooien en netten. Ook binnen de bebouwde kom. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de opdracht op basis van een plan van aanpak.

Maatregelen

Voor het afschot van nijlgans, Indische gans, soepgans: zie [eerder in dit verslag](#).

Tabel 23: Gerapporteerd afschot van verwilderde postduif. Alle verwilderde duiven zijn buiten N2000 gebieden geschoten. Zuid-Holland – 2021

WBE	Aanwijzing Exoten	Opdracht	WBE totaal
Alblasserwaard-Oost	2	0	2
Alblasserwaard-West	1	0	1
Duin- en Bollenstreek	126	0	126
Eiland IJsselmonde	31	0	31
Goeree-Overflakkee	2	0	2
Hoeksche Waard	40	0	40
Putten	62	0	62
Rijnland-Zuid	57	0	57
Schieland	42	0	42
Voorne	781	610	1.391
Zuid-Holland	1.144	610	1.754

Tabel 24: Gerapporteerd afschot rosse stekelstaart. Zuid-Holland - 2021

WBE	Buiten N2000
Delfland	3
Duin- en Bollenstreek	3
Rijnland-Zuid	5
Zuid-Holland	11

Kwantitatieve populatiegegevens

De enige exoten die worden geteld zijn de nijlgans, Indische gans, de soepgans, de rosse stekelstaart en de huiskraai. De gegevens van de ganzensoorten staan in het hoofdstuk over de ganzen. Van de huiskraai en de rosse stekelstaart zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor een trendanalyse. ^{5 6}

Bever

Op 18 januari 2019 is **ontheffing ODH-2019-00002171** verleend voor het opzettelijk verstoren van de bever, als ook het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de bever binnen het werkgebied van Waterschap Rivierenland. Deze ontheffing heeft een looptijd van maximaal 2 jaar, omdat een faunabeheerplan bever ontbreekt. De ontheffingsperiode wordt gebruikt voor de aanvraag en het verkrijgen van een nieuwe ontheffing op grond van een vastgesteld beverprotocol.

Op 4 maart 2021 is **ontheffing ODH-2020-00180941** verleend voor het verstoren, vangen en doden van bevers en het vernielen en beschadigen van beverburchten en holen in waterkeringen in het kader van de openbare veiligheid en ter voorkoming van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom. De ontheffing is verleend voor de

⁵ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021)

⁶ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021)

werkgebieden van Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland.

Vanwege de lopende bezwaarprocedure heeft de FBE de toestemming tot doden op 17 mei 2021 opgeschort. Na advies van de bezwarencommissie heeft de ODH op 17 november 2021 de ontheffing ingetrokken.

Op 10 november 2021 is **opdracht ODH132809** verleend voor het verstoren, vangen om te doden van bevers en het vernielen en beschadigen van beverburchten en holen op locaties waar de bever een risico vormt voor de openbare veiligheid. En ook voor het verstoren van bevers en het vernielen en beschadigen van beverburchten en holen op locaties waar de bever een risico vormt voor gewassen, veehouderijen, bossen en andere vormen van eigendom (nat- en droogschade). De opdracht is verleend voor de werkgebieden van Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland.

Rechtszaken

Tegen de ontheffing ODH-2020-00180941 is bezwaar ingediend door Animal Rights en Fauna4 life. Om een voorlopige voorziening te voorkomen en het doden van bevers in die periode niet als noodzakelijk werd beschouwd heeft de FBE de toestemming tot doden op 17 mei 2021 opgeschort. Na advies van de bezwarencommissie heeft de ODH op 17 november 2021 de ontheffing ingetrokken. Tegen de daarop volgende opdracht **ODH132809** hebben dezelfde partijen eind 2021 wederom bezwaar ingediend. Dit maal in combinatie met een verzoek om voorlopige voorziening (begin 2022).

Ratten

Op 13 augustus 2020 is **ontheffing ODH-2020-00065330** verleend, met een verbeterde expeditie op 11 september 2020. En met een wijziging van de voorschriften, ODH-2020-00155173, op 25 januari 2021. Deze ontheffing staat het gebruik van een luchtdrukgeweer toe, met gebruikmaking van een geluiddemper, kunstmatige lichtbron en nachtzichtapparatuur, bij de bestrijding van de bruine en zwarte rat in de gehele provincie Zuid-Holland. Ook bij bestrijding binnen de bebouwde kom en binnen de afpalingskring van een eendenkooi. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op een voor publiek toegankelijke locatie op basis van een plan van aanpak.

Maatregelen

In 2021 zijn 2.090 gedode ratten geregistreerd. Het overgrote deel waren bruine ratten, er zijn slechts twaalf zwarte ratten geregistreerd. Van de 2.090 ratten zijn er 31 gedood met een klem of val, 119 met een hagel- of kogelgeweer en de rest is met het luchtdrukgeweer gedood. Geen enkele rat is binnen N2000 gebieden gedood.

Tabel 25: Gerapporteerd aantal gedode bruine ratten. Zuid-Holland - 2021

WBE	Bruine Rat			
	Hagel- of kogelgeweer	Luchtdruk	Vallen of Klemmen	Totaal
Ade	0	147	0	147
Alblasserwaard-West	0	211	0	211
De Aarlanden	57	199	14	270
Delfland	27	5	4	36
Duin- en Bollenstreek	1	383	0	384
Goeree-Overflakkee	1	36	0	37

Hoeksche Waard	0	275	0	275
Krimpenerwaard	33	31	6	70
Putten	0	292	0	292
Reeuwijk e.o.	0	172	0	172
Rijnland-Zuid	0	95	5	100
Schieland	0	17	0	17
Voorne	0	65	2	67
Zuid-Holland	119	1.928	31	2.078

Tabel 26: Gerapporteerd aantal gedode zwarte ratten. Zuid-Holland - 2021

WBE	Zwarte rat
	Luchtdruk
Duin- en Bollenstreek	12

Steenmarter

Op 6 december 2021 is **ontheffing ODH148455** verleend voor het vangen van een steenmarter in een school in Rotterdam, het vervoeren en het vervolgens doden.

Literatuur

Grinsven van, N., 2021. *Integrale telling standganzen Zuid-Holland*, Ede: Progress Ecologie.

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021. *Huiskraai*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15620/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021. *Rosse stekeelstaart*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/2250/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Houtduif*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/6700/?prov=ZH>
[Geopend 01 02 2022].

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Kauw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15600/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Kleine Mantelmeeuw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5910/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Smient*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1790/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Wilde eend*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1860/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Zilvermeeuw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5920/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2022. *Zwarte kraai*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15671/?prov=ZH>